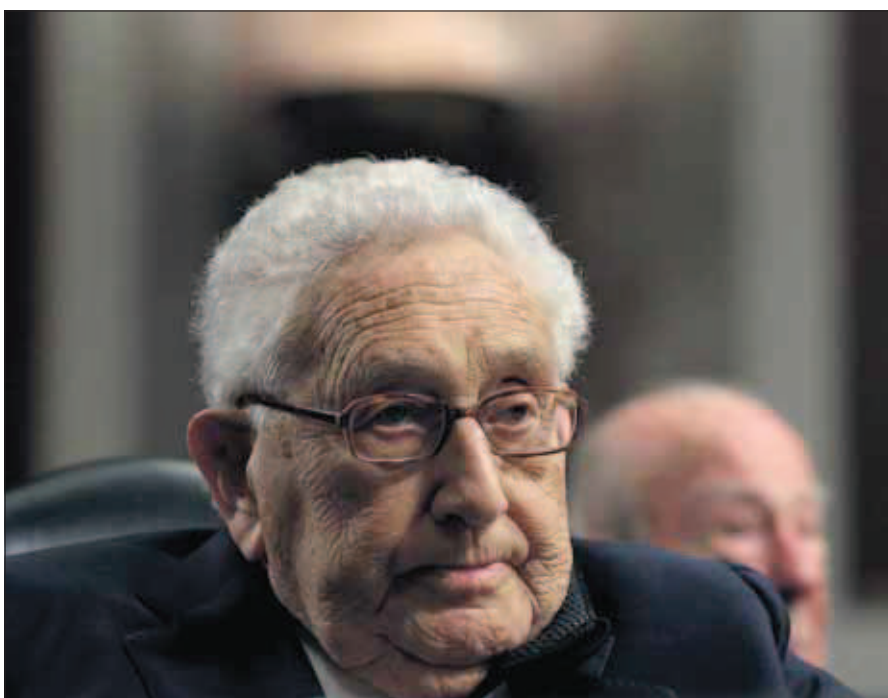

USA: Hvordan kan det ha seg at Kissinger resirkuleres som en interessant tenker?

PÅ OSLOTUR: Henry Kissinger kommer til Norge 11. desember.

FOTO: WIN MCNAMEE, GETTY IMAGES/AFP/SCANPIX

Portrett av en krigsforbryter

Universitetet i Oslo har gått sammen med Nobelinstituttet om å invitere til et debattforum i forbindelse med utdelingen av fredsprisen. En av de to som skal åpne serien 11. desember er Henry Kissinger (93), som skal fortelle om USA og verden for en håndplukket forsamling.

Det har i de siste åra kommet et vell av bøker, rapporter, frigitte dokumenter og avskrifter av hemmelige telefonsamtaler som kaster lys over hovedpersonen. Til sammen viser de at knapt noe nålevende mennesker bærer så stort ansvar for kriger, statskupp, støtte til diktaturer og innblanding i andre land. Noen taler om

medvirkning til folkemord, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten, eller taler om «kissingerisme», det vil si en ideologi hvor makt er rett, og hvor menneskerettigheter, demokrati og nasjonal suverenitet ikke har noen plass når USAs statsinteresser står på spill.

Greg Grandin er prisbelønt skribent og historieprofessor ved New York University, og «Kissinger's Shadow» burde være obligatorisk for dem som tildeles billett til Universitetets aula. Boka er mer nøktern i tonen enn en del av de skriftene som har til oppgave å levere bevis for at Kissinger burde dømmes av en internasjonal straffedomstol, men gir utvilsomt gode

argumenter for slike krav.

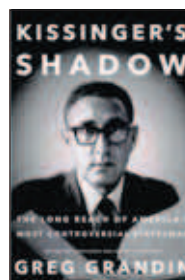
Et av hovedtemaene hos Grandin er hvordan en relativt ung Harvard-akademiker av tysk-jødisk bakgrunn klatret så raskt til topps. En nøkkel er utvilsomt krigen mot folkene i Indokina. Høsten 1968 skaffet Kissinger seg adgang til forhandlere og fortrolige dokumenter under fredsamtalene som foregikk i Paris, og som så ut til å gå i retning av en avtale. Ettersom Vietnamkrigen var så upopulær, ville en fred ha styrket demokratene Hubert Humphrey ved det forestående presidentvalget. Men Kissinger lekket denne informasjonen til Richard Nixons republikanske kampanje. Deretter fikk Nixons menn USAs allierte i Sør-Vietnam til å bryte samtalene, og dermed svekke sjansene for en triumf for demokratene. Når Nobelinstituttets hjemmeside skriver at Kissinger skifta side etter at Nixon blei valgt, har de ikke fulgt med i timen.

Historien er kjent: Nixon blei knepent valgt, Kissinger fikk som takk posten som nasjonal sikkerhetsrådgiver og krigen fortsatte i sju år med enorme ofre. Det blei sluppet langt flere bomber enn under den andre verdenskrigen. Parhestene Nixon og Kissinger var deretter hovedaktørene bak den massive og årelange bombing av

SAKPROSA

Greg Grandin
Kissinger's shadow. The Long Reach of America's Most Controversial Statesman

Henry Holt & Co 2016, 270 sider

Kambodsja (og Laos), inkludert klasebomber og sprøyting med giftige kjemikalier. Minst hundre tusen sivile ble drept, landet lå med brukket rygg og teppebombingen banet veien for Pol Pots redselsvelde. Kissinger sørget for dobbel bokføring og dekkoperasjoner i en illegal krig som ble holdt hemmelig, unntatt for kambodsjanerne. Mest intensiv var massedrapene mellom februar og august 1973, det vil si etter at fredsavtalen var inngått med Vietnam, samme år som Nobelkomiteen ga Kissinger Nobels fredspris sammen med Le Duc Tho. Overraskende gikk han fri etter Watergate, som jo hadde mye med den fordekete Kambodsja-krigen å gjøre. Isteden blei Kissinger utenriksminister for Gerald Ford.

Grandin tar oss med på en rask tur kloden rundt. I Asia minner han om hvordan Kissinger og Ford sammen ga et tydelig klarsignal til den indonesiske okkupasjonen av Øst-Timor, som tok livet av opp til en firedel av en befolkning på 800.000, og som varte i 24 år. På samme tid blei våpenleveranser til Marcos-diktaturet på Filippinene trappert opp. Mindre kjent er kanskje den aktive rollen Kissinger spilte i 1971, da han sto last og brast med Pakistan under krigen mot Øst-Bengal (dagens Bangladesh), med kanskje en halv million tapte liv og to millioner flyktninger. USAs konsul i Dhaka sendte hjem telegrammer om «selektivt folkemord», og Nixon fryktet *holocaust*. Men Kissinger fikk sin vilje, ikke noe skulle svekke de tette forbindelser til Pakistan, som var et mellomledd i hans diplomati overfor Mao og Kina på denne tida.

Latin-Amerika burde fortjent mer plass hos Grandin, men han gjør det i alle fall klart hvilken sentral rolle Kissinger spilte både før og under kuppet i Chile i 1973, og

hvordan han seinere oppmuntret det ene militærdiktaturet etter det andre. Tidligere i år friga Obama flere Argentina-dokumenter, som forteller historien om hvordan Kissinger med sine nære bånd kastet glans over torturveldet.

Afrika sto lenge nede på Kissingers liste, men som dårlig tilslørt rasist fant han i 1974/75 sin plass på apartheidregimets side, inkludert felles opptreden under sluttfasen av Portugals kolonistyre i Angola. Det var viktig å vise at USA ikke hadde blitt passivisert etter Vietnam-nederlaget; Kissinger ropte på action og holdt på nytt Kongressen unna. Få vestlige politikere smigret sjahen av Iran så åpenlyst som Kissinger, og ingen bidro like mye til landets opprykk til en av verdens ledende militærmakter, samtidig som olje- og militæralliansen med Saudi-Arabia blei sementert. To av USAs partnere, Iran og Pakistan, var mellomledd for å stimulere islamistiske nettverk i destabiliseringa av Afghanistan, lenge før den sovjetiske invasjonen i 1979.

Mange politikere i USA, deriblant Robert McNamara, har kommet på andre tanker etter at de gikk av. Men ikke æresgjesten som er på tur til Oslo. Hans ego og selvtilfredshet er ikke svekket med åra, og er fortsatt på størrelse med et forsvarsbudsjett. Grandin viser hvordan Kissinger stadig bortforklarer, driver historieforfalsking og erklærer at selv ikke Kambodsja bød på noen moralske overveielser. Isteden har han heiet på den utenriks- og krigspolitikken som er ført fram til våre dager, utformet av mange av hans nære medarbeidere sammen med den militaristiske høyrefløyen og nykonservative «tenkere». Dette er kanskje de delene av boka som er mest interessant lesning i disse dager. For her handler det om hvordan

Hans ego og selvtilfredshet er ikke svekket med åra.

Kissinger resirkuleres som en interessant tenker, løstrevet fra hans grenseløse kynisme, «realpolitikk», tette bånd til

diktaturer og ansvar for masse-mord. Slik kan han også drive sitt lønnsomme firma med hemmelige kundefiler og skyhøye honorar, og samtidig være orakel i alle kanaler.

Grandin starter for øvrig boka med å forutsi forskjønnende nekrologer, de minner om uttalelser fra Nobelinstituttet og Universitetet i Oslo.

PS: Bør forresten ikke NRK vise den legendariske filmen Dr. Strangelove i anledning besøket, der Kissinger utgjør en av inspirasjonsgildene?

Tore Linné Eriksen

bokmagasinet@klassekampen.no

Ingvild Lothe

Hvorfor er jeg så trist når jeg er så søt

«Det er som att Lothe gett sig fan på att avstå från att skriva reguljär poesi: att hon är fullt kapabel till det visas om inte annat bland annat i den allra sista dikten, den majestätiska "Som en dronning", som är en av de bästa (reguljära) dikterna jag har läst i år. En fullt fungerande, seriös, normal dikt. Men oftast vill hon fula till det. I en ombytligghetens poetik, där du inte kan ana fortsättningen. Ett skrivande som i någon mån liknar den nya unga danska poesin: kaxig, talspråklig, spontan, in your face.»

Björn Kohlström, *Bernur*

KOLON FÖRLAG